

LIETUVIŲ KALBOS IR LITERATŪROS VALSTYBINIO BRANDOS EGZAMINO UŽDUOTIES VERTINIMO KRITERIJAI

I. Literatūrinio rašinio turinio vertinimas (20 taškų)

L	T	Temos supratimas
III	7	Tema supраста. Visas tekstas rodo išskirtinius gebėjimus analizuoti, vertinti ir apibendrinti. Atskleidžiamas literatūrinis (kultūrinis) išprusimas. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti temos aspektai , atskleidžiamos jų sasajos ¹ .
II	6	Tema supраста. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti temos aspektai , atskleidžiamos jų sasajos .
	5	
	4	Tema supраста. Motyvuotai išskirti temos aspektai , bet ne visi išnagrinėti.
I	3	Tema supраста iš dalies (per siaurai / per plačiai / ne visi aspektai motyvuotai išskirti ir išnagrinėti).
	2	
	1	Tema menkai supраста (tik teksto fragmentai susiję su tema).
–	0	Žr. pastabą.

T	Teksto gilioji struktūra
3	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiškiai suformuluota, kryptingai plėtojama tema. Ižanga kryptinga. Dalinės ir baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiški, kryptingai plėtojama tema. Ižanga turi trūkumų / dalinės ir baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiški, temos plėtotei trūksta kryptingumo. Ižanga ir išvados turi trūkumų.
0	Rašinio gilioji struktūra turi didelių trūkumų. Pagrindinė mintis neaiški. Ižangos arba išvadų nėra.

L	T	Kūrinių analizė, interpretavimas ²
III	7	Privalomo ir kito (-ų) autoriaus (-ių) kūrinys (-iai) pasirinkti tinkamai. Kūrinių interpretacija išsami, pagrįsta ne tik turinio analize, bet ir dėmesiu raiškai.
II	6	Kūriniai pasirinkti tinkamai. Kūrinių interpretacija išsami, pagrįsta analize. (Ne daugiau kaip 1 interpretavimo / fakto trūkumas.)
	5	
	4	Kūriniai pasirinkti tinkamai. Kūrinių interpretacija pagrįsta analize. (Ne daugiau kaip 3 interpretavimo / fakto trūkumai.)
I	3	Pasirinkta tik vieno autoriaus kūrinys (-iai) / ne visi kūriniai pasirinkti tinkamai. Kūrinių interpretacija paviršutiniška , yra analizės elementų. (Ne daugiau kaip 4 interpretavimo / fakto trūkumai.)
	2	
	1	Pasirinkta tik vieno autoriaus kūrinys (-iai) / netinkamai pasirinkta kūrinys (-iai). Bandoma interpretuoti kūrinius, bet didžiojoje teksto dalyje atpasakojamas siužetas / kartais iškraipomas kūrinio turinys. (Ne daugiau kaip 6 interpretavimo / fakto trūkumai.)
–	0	Kūriniai neanalizuojami , tik atpasakojamas siužetas / iškraipomas kūrinio (-ių) turinys. (7 ir daugiau interpretavimo / fakto trūkumų.)

T	Rėmimasis kontekstu
3	Tikslingai ir tinkamai remiamasi kūrinių kontekstu ³ .
2	Ne visai tikslingai ir tinkamai remiamasi kūrinių kontekstu. (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis kūrinių / kūrinio kontekstu. / Kontekstas tik paminėtas. (Ne daugiau kaip 2 fakto klaidos.)
0	Kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiam . (3 ir daugiau fakto klaidų.)

PASTABA. Visas rašinys nevertinamas, jei užduotis neatlikta / parašyta mažiau negu pusė reikalaujamos apimties / parašytas rašinys ne ta tema / neanalizuojamas nė vienas iš nurodytų autorių.

¹ Kūriniai siejami teminiu / probleminiu / idėjų / įvaizdžių / motyvų / meniniu ar kitais aspektais.

² Literatūros teorijos sąvokų vartojimas būtinas teksto analizei ir interpretacijai. Netinkamas jų vartojimas laikomas fakto klaidomis.

³ Kontekstas (čia) – kultūrinis, istorinis ir (ar) biografinis.

I. Samprotavimo rašinio turinio vertinimas (20 taškų)

L	T	Temos, problemos supratimas
III	7	Tema, problema suprastos. Visas tekstas rodo išskirtinius gebėjimus analizuoti, vertinti ir apibendrinti. Atskleidžiamas kultūrinis (literatūrinis) išprusimas. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai , atskleidžiamos jų sasajos .
II	6	Tema, problema suprastos. Motyvuotai išskirti ir išnagrinėti aspektai , atskleidžiamos jų sasajos .
	5	
	4	Tema, problema suprastos. Motyvuotai išskirti aspektai , bet ne visi išnagrinėti.
I	3	Tema ir / ar problema suprastos iš dalies (per siaurai / per plačiai / ne visi aspektai motyvuotai išskirti ir išnagrinėti).
	2	
	1	Tema menkai suprasta. Tik teksto fragmentai susiję su tema.
–	0	Žr. pastabą.

T	Teksto gilioji struktūra
3	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiškiai atskleista; tema, problema analizuojamos kryptingai. Įžanga kryptinga. Dalinės ir baigiamosios išvados pagrįstos.
2	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiški; tema, problema analizuojamos kryptingai. Įžanga turi trūkumų / dalinės ir baigiamosios išvados iš dalies pagrįstos.
1	Pasirinkta tinkama struktūra. Pagrindinė mintis aiški; temos, problemos analizei trūksta kryptingumo. Įžanga ir išvados turi trūkumų.
0	Rašinio gilioji struktūra turi didelių trūkumų. Pagrindinė mintis neaiški. Įžangos arba išvadų nėra.

L	T	Argumentavimas, pagrindimas
III	7	Argumentai tinkami¹, svarūs² ir įtaigūs³. Rašančiojo požiūris pagrįstas kultūrine ⁴ (literatūrine ⁵) patirtimi. Kur dera, polemizuojama. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis.
II	6	Argumentai tinkami, svarūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis. (Ne daugiau kaip 1 argumentavimo klaida.)
	5	
	4	Argumentai tinkami, bet ne visi svarūs. Rašančiojo požiūris pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. Išlaikomas tinkamas idėjų ir pagrindimo santykis. (Ne daugiau kaip 3 argumentavimo klaidos.)
I	3	Ne visi argumentai tinkami ir svarūs. Rašančiojo požiūris iš dalies pagrįstas kultūrine (literatūrine) patirtimi. (Ne daugiau kaip 4 argumentavimo klaidos.)
	2	
	1	Bandoma argumentuoti. Samprotavimas paviršutiniškas, dominuoja bendro pobūdžio aiškinimas. (6 argumentavimo klaidos.)
–	0	Argumentai netinkami / neargumentuojama. (7 ir daugiau argumentavimo klaidų.)

T	Rėmimasis privalomu autoriumi ir jo kontekstu
3	Tikslingai ir tinkamai remiamasi ⁶ vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais) ir jo / jų kontekstu ⁷ .
2	Ne visai tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais) ir jo / jų kontekstu. / Tikslingai ir tinkamai remiamasi vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau kontekstas ne visai tinkamas. (Ne daugiau kaip 1 fakto klaida.)
1	Bandoma remtis vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau ne visai tinkamai, kontekstas tik paminėtas. (Ne daugiau kaip 2 fakto klaidos.)
0	Bandoma remtis vieno iš nurodytų autorių kūrinio (-iais), tačiau netinkamai įrodomo teiginio atžvilgiu. Kontekstu remiamasi netinkamai / nesiremiam. / Privalomu autoriumi nesiremiam (žr. pastabą).

PASTABA. Visas rašinys nevertinamas, jei užduotis neatlikta / parašyta mažiau negu pusė reikalaujamos apimties / parašytas rašinys ne ta tema / nesiremiam nė vienu iš nurodytų autorių.

¹ **Tinkamas** argumentas – tas, kuris pagrindžia teiginį, kuriam yra skirtas. Argumento tinkamumas – jo santykis su konkrečiu teiginiu (teiginys turi atitikti nagrinėjamą problemą – priešingu atveju jį pagrindžiantis argumentas negali būti įskaitytas).

² **Svarus** argumentas – tas, kuris skatina patikėti, paremia ar net verčia priimti pagrindinę mintį. Argumento svarumas – jo santykis su tema.

³ **Įtaigus** argumentas – darantis emocinį ir (ar) estetinį poveikį.

⁴ **Kultūrinė patirtis** – istorinė / biografinė / laikotarpio reiškinių / idėjų / meno ar kita.

⁵ **Literatūrinė patirtis** – kūrinio problematikos / idėjų / veikėjo charakterio / meninės raiškos ar kita.

⁶ **Bandymu remtis** nelaikoma, jei autorius ir (ar) kūrinys (-iai) tik paminėti.

⁷ **Kontekstas** (čia) – kultūrinis / istorinis / biografinis.

II. Kalbos taisyklingumo vertinimas mokykloms lietuvių mokomąja kalba (18 taškų)

L	T	Gramatika ir leksika
III	4	0
II	3	1
I	2	2–3
	1	4–5
–	0	6–...

T	Rašyba
7	0
6	1
5	2
4	3–4
3	5–6
2	7–8
1	9–11
0	12–...

T	Skyryba
7	0–1
6	2
5	3–4
4	5–6
3	7–8
2	9–10
1	11–13
0	14–...

II. Kalbos taisyklingumo vertinimas mokykloms tautinės mažumos mokomąja kalba (18 taškų)

L	T	Gramatika ir leksika
III	4	0–1
II	3	2–4
I	2	5–9
	1	10–14
–	0	15–...

T	Rašyba
7	0–2
6	3–4
5	5–6
4	7–9
3	10–13
2	14–18
1	19–24
0	25–...

T	Skyryba
7	0–1
6	2
5	3–4
4	5–6
3	7–9
2	10–12
1	13–15
0	16–...

III. Teksto raiškos ir formaliojo vientisumo vertinimas mokykloms lietuvių mokomąja kalba (12 taškų)

L	T	Teksto raiška, stilius, logika	
		Lietuvių mokomąja kalba	Tautinės mažumos mokomąja kalba
III	9	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Tekstas stilistiškai vientisas. Rašoma aiškiai, tiksliai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams reikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–1 stiliaus, logikos trūkumas.	Raiška atitinka rašymo situaciją ir žanrą. Tekstas stilistiškai vientisas. Rašoma aiškiai, tiksliai, sklandžiai, logiškai. Leksika tinkama. Minčių santykiams reikšti tinkamai ir tikslingai vartojamos įvairios sintaksinės struktūros. Yra 0–2 stiliaus, logikos trūkumai.
	8	Yra 2 trūkumai.	Yra 3–4 trūkumai.
	7	Yra 3–4 trūkumai.	Yra 5–6 trūkumai.
II	6	Yra 5–6 trūkumai.	Yra 7–9 trūkumai.
	5	Yra 7–8 trūkumai.	Yra 10–12 trūkumų.
	4	Yra 9–10 trūkumų.	Yra 13–16 trūkumų.
I	3	Yra 11–12 trūkumų.	Yra 17–20 trūkumų.
	2	Yra 13–15 trūkumų.	Yra 21–24 trūkumai.
	1	Yra 16–19 trūkumų.	Yra 25–29 trūkumai.
–	0	Yra 20 ir daugiau trūkumų.	Yra 30 ir daugiau trūkumų.

T	Formalioji teksto struktūra
3	Teksto struktūrinių dalių proporcijos tinkamos ; skaidymas pastraipomis pagrįstas ; nėra nemotyvuotų minties šuolių, nereikalingų pasikartojimų.
2	Teksto struktūrinių dalių proporcijos tinkamos ; skaidymas pastraipomis ne visada pagrįstas ; yra nemotyvuotų minties šuolių / nereikalingų pasikartojimų. (Ne daugiau kaip 2 trūkumai.)
1	Teksto struktūrinių dalių proporcijos ne visai tinkamos ; skaidymas pastraipomis nepagrįstas ; yra nemotyvuotų minties šuolių / nereikalingų pasikartojimų. (Ne daugiau kaip 4 trūkumai.)
0	Tekstas padrikas / dėstymas pastraipomis neskaidomas . (5 ir daugiau trūkumų.)

PAAIŠKINIMAI:

- Gramatikos ir žodyno klaidomis laikomi normų, nurodytų 5–12 klasių lietuvių kalbos vadovėliuose, „Dabartinės lietuvių kalbos žodyne“, pažeidimai.
- Gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos klaidos nedubliuojamos ir laikomos atskiromis klaidomis**, išskyrus tuos atvejus, kai:
 - taškai nerašomi ant **i, j** – laikoma viena klaida visame darbe, tačiau jei taškai nerašomi ant **ė** – kiekviena klaida atskira;
 - nelietuviškų raidžių rašymas – laikoma viena klaida visame darbe;
 - žodžių kėlimo klaidos – laikoma viena klaida visame darbe.
- Ta pati žodyno, gramatikos klaida, pasikartojanti kelis kartus, laikoma viena klaida.
- Ta pati žodžių darybos (gr) klaida, pasikartojanti kelis kartus, laikoma vieno tipo klaida, pavyzdžiui, netaisyklingai vartojamas tas pats priešdėlis. Kitos gramatikos (morfologijos, sintaksės) klaidos nedubliuojamos.
- Ta pati rašybos klaida, pasikartojanti kelis kartus, laikoma viena klaida, kai:
 - netaisyklingai kelis kartus rašomas tas pats priešdėlis;
 - netaisyklingai rašoma ta pati šaknis;
 - netaisyklingai rašoma ta pati priesaga;
- Galūnių rašybos klaidos nedubliuojamos.**
- Akies klaida laikoma atsitiktinė klaida, kuri darbe nesikartoja, t. y. kitur rašinyje žodis rašomas taisyklingai. Trys akies klaidos laikomos viena raštingumo klaida.
- Viena skyrybos klaida laikoma to paties įterpinio neskrymas, ta pati citatos skyrybos klaida.
- Sintaksinės konstrukcijos neišskyrimas arba skyrimas iš vienos pusės laikomas viena klaida.
- Viename sakinyje žymima ne daugiau kaip viena stiliaus ar logikos klaida.**
- Stiliaus, logikos klaidos nedubliuojamos ir laikomos atskiromis klaidomis, tačiau ta pati stilistinio žodyno klaida laikoma viena klaida.
- Kalbos taisyklingumo (gramatikos, žodyno, rašybos, skyrybos) ir stiliaus bei logikos klaidos taisomos, t. y. parašėje žymimos, iki nulio ribos.

Jeigu kandidatas parašė mažiau nei 500 žodžių, už kiekvienus 30 trūkstamų žodžių atimama po 1 tašką iš bendro įvertinimo.

Trūkstamų žodžių skaičius	Atimami taškai	Trūkstamų žodžių skaičius	Atimami taškai
11–40	1	131–160	5
41–70	2	161–190	6
71–100	3	191–220	7
101–130	4	221–250	8

Atsižvelgiant į visuomenės lūkesčius ir valstybės interesą, kad mokyklą baigę mokiniai būtų raštingi, raštingumo vertinimo normos kasmet bus griežtinamos.